

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne.....2019,

kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění zákona č. 41/2004 Sb., zákona č. 215/2004 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 227/2006 Sb., zákona č. 171/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 110/2009 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 469/2011 Sb., zákona č. 49/2013 Sb., zákona č. 194/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 135/2016 Sb., zákona č. 146/2017 Sb. a zákona č. 367/2017 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 2 se za písmeno d) vkládá nové písmeno e), které zní:

„e) projektem sdílených činností podpůrné činnosti, poskytování služeb nebo podpora využívání služeb na celostátní úrovni schválené vládou, které slouží k organizaci nebo zabezpečení výzkumu, vývoje nebo inovací a jsou přístupné orgánům veřejné správy, výzkumným organizacím a dalším osobám zabývajícím se výzkumem, vývojem nebo inovacemi,“.

Dosavadní písmena e) až l) se označují jako písmena f) až m).

2. V § 3 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) projekt sdílených činností.“.

3. V § 3 odst. 3 písm. a) se slova „na základě zhodnocení jí dosažených výsledků“ zrušují.

4. V § 3 odst. 3 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 62 zní:

„b) mezinárodní spolupráci České republiky ve výzkumu, vývoji a inovacích, realizovanou na základě mezinárodního práva nebo práva Evropské unie, včetně právních aktů vydaných k jejich provedení, formou

1. úhrady za účast České republiky v mezinárodních programech výzkumu, vývoje a inovací,
2. úhrady za členství České republiky v mezinárodních organizacích výzkumu, vývoje a inovací a v konsorciích evropské výzkumné infrastruktury⁶²⁾, nebo
3. peněžních podílů z prostředků České republiky na podporu projektů mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, pokud je tento finanční podíl možno hradit z veřejných prostředků a pokud jsou projekty podporovány z rozpočtu jiných států nebo z rozpočtu Evropské unie nebo z rozpočtu jiných mezinárodních organizací, případně z rozpočtu konsorcia evropské výzkumné infrastruktury,

⁶²⁾ Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), ve znění nařízení Rady (EU) č. 1261/2013 ze dne 2. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 723/2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC).“.

5. V § 3 odst. 3 písm. d) se za slova „o poskytnuté podpoře⁴⁷⁾“,“ vkládají slova „na hodnocení výzkumných organizací“.

6. V § 4 odst. 1 písm. e) se slova „schválených vládou“ nahrazují slovy „, projekty sdílených činností“.

7. V § 4 odst. 2 písm. a) úvodní části ustanovení se slova „na základě zhodnocení jí dosažených výsledků“ zrušují.

8. V § 4 odst. 2 písm. a) bod 1 zní:

„1. jejich zřizovatelem nebo zakladatelem,“.

9. V § 4 odst. 2 písm. a) bodě 2 se slova „je výzkumná organizace zřízena podle soukromého práva“ nahrazují slovy „výzkumná organizace není právnickou osobou veřejného práva“.

10. V § 4 odst. 2 písm. a) bodě 5 se za slovo „tělovýchovy“ vkládají slova „veřejné nebo soukromé vysoké školy nebo výzkumné organizaci, která je právnickou osobou veřejného práva“.

11. V § 5a odst. 2 písmeno b) zní:

„b) návrh výše výdajů podle § 6 odst. 2 písm. c), který vychází ze zhodnocení výzkumných organizací provedeného podle § 7 odst. 7 a z Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací.“.

12. V § 5a odst. 4 se slova „podle výsledků mezinárodního hodnocení výzkumu a vývoje v České republice, které zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději v termínu rozeslání návrhu výdajů podle odstavce 2“ zrušují.

13. V § 6 odst. 2 písm. c) se slova „podle zhodnocení jimi dosažených výsledků“ zrušují.

14. V § 6 odst. 2 písm. d) se slova „a vývoji“ nahrazují slovy „, vývoji a inovacích“.

15. V § 7 odst. 4 se slova „mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích“ zrušují.

16. V § 7 odst. 5 větě první se za slova „velké výzkumné infrastruktury“ vkládají slova „nebo projekty sdílených činností“ a ve větě druhé se za slova „velké výzkumné infrastruktury“ vkládají slova „nebo projektu sdílených činností“.

17. V § 7 odstavec 7 zní:

„(7) Institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace poskytne poskytovatel výzkumné organizaci na základě jejího zhodnocení, které provedl podle metodiky připravené podle § 35 odst. 2 písm. c).“.

18. V § 9 odst. 1 úvodní části ustanovení se věta druhá nahrazuje větou „Smlouva se uzavírá na dobu řešení projektu a následující období potřebné pro vyhodnocení výsledků řešení projektu, včetně finančního vypořádání poskytnuté podpory podle rozpočtových pravidel⁸⁾.“.

Poznámka pod čarou č. 8 zní:

„⁸⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

19. V § 9 odst. 1 písm. g) a i) se za slovo „letech“ vkládají slova „, pokud poskytovatel nestanoví jiné členění,“.

20. V § 9 odst. 1 písm. l) se za slovo „včetně“ vkládá slovo „finančního“.

21. V § 9 odstavec 5 zní:

„(5) Je-li příjemcem účelové podpory na projekt podle § 3 odst. 2, popřípadě dalším účastníkem takového projektu, kterému má být poskytnuta podpora, organizační složka státu nebo organizační

jednotka ministerstva, zabývající se výzkumem a vývojem, poskytovatel, pokud jím je organizační složka státu, požádá o provedení rozpočtového opatření podle rozpočtových pravidel⁸⁾ a stanoví přiměřeně podle odstavců 1, 2 a 4 podmínky, za kterých má být poskytnutá podpora použita.“.

22. V § 9 odst. 6 úvodní části ustanovení se za slovo „Rozhodnutí“ vkládají slova „o poskytnutí dotace“, slova „odstavce 5“ se nahrazují slovy „rozpočtových pravidel⁸⁾“ a slovo „dále“ se zrušuje.

23. V § 9 odst. 6 písm. a) se slova „podle zhodnocení jí dosažených výsledků“ zrušují.

24. V § 10 odst. 1 se slova „U víceletých projektů ve druhém roce a dalších letech řešení je“ nahrazují slovy „Nestanoví-li smlouva o poskytnutí podpory nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory jiný termín, je u víceletých projektů ve druhém roce a dalších letech řešení“.

25. V § 30 odst. 2 písmeno b) včetně poznámky pod čarou č. 63 zní:

„b) informovat veřejnost o

1. projektech a aktivitách výzkumu, vývoje a inovací podporovaných z veřejných prostředků a jejich výsledcích,

2. aktivitách ve výzkumu, vývoji a inovacích výzkumných organizací podporovaných ze zahraničních zdrojů, včetně prostředků rozpočtu Evropské unie podléhajících přímému nebo nepřímému řízení⁶³⁾ (dále jen „zahraniční zdroj“), a jejich výsledcích,

3. výsledcích dosažených za využití kapacit velkých výzkumných infrastruktur jejich uživateli,

⁶³⁾ Čl. 62 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012.“.

26. V § 31 odst. 3 a v § 31 odst. 6 větě poslední se za slova „údaje o“ vkládají slova „aktivitách výzkumné organizace podporovaných ze zahraničních zdrojů a“.

27. V § 31 odstavec 8 zní:

„(8) Provozovatel zařadí do informačního systému výzkumu, vývoje a inovací údaje předložené poskytovatelem, které splňují náležitosti stanovené tímto zákonem, a neprodleně oznámí tuto skutečnost poskytovateli.“.

28. V § 32 odst. 1 se za slova „odpovědnou za řešení projektu,“ vkládá slovo „poskytovatele,“.

29. V § 32 odst. 2 písm. a) bodě 2 se slova „podle zhodnocení jimi dosažených výsledků“ zrušují.

30. V § 32 odst. 2 písm. b) úvodní části ustanovení se písmeno „h)“ nahrazuje písmenem „i)“.

31. V § 32 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Jestliže bylo výsledku dosaženo za využití kapacity velké výzkumné infrastruktury, obsahuje výsledek vložený do rejstříku informací o výsledcích také označení této velké výzkumné infrastruktury. Příjemce účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu za tímto účelem zajistí, že uživatel kapacity velké výzkumné infrastruktury příslušně označí výsledky dosažené za využití kapacity velké výzkumné infrastruktury při jejich vkládání do rejstříku informací o výsledcích. Je-li autorem výsledku, který vznikl za využití kapacity velké výzkumné infrastruktury, zahraniční uživatel, plní informační povinnost podle § 31 odst. 3 příjemce účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu.“

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 5 a 6.

32. V § 33 se odstavec 3 zrušuje.

33. V § 35 odst. 2 písm. c) se slova „Metodiky hodnocení výsledků“ nahrazují slovy „metodiky hodnocení“.

34. V § 35 odst. 2 písmeno d) zní:

„d) hodnocení v rozsahu podle metodiky hodnocení výzkumných organizací a výsledků ukončených programů schválené vládou,“.

35. V § 35 odst. 7 písm. b) se slovo „výsledků“ zrušuje.

36. V § 39 se slova „až 4“ nahrazují slovy „až 5“.

37. V § 40 se doplňuje odstavec 2, který zní:

„(2) Za účelem zajištění bezpečnosti České republiky lze pro utajení činnosti zpravodajských služeb použít zvláštní postupy při plnění úkolů stanovených tímto zákonem. Tyto zvláštní postupy stanoví

vláda svým usnesením.“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Poskytovatel institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za poskytovatele institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, v případech, kdy o jejím poskytnutí rozhodl v souladu s § 4 odst. 2 písm. a) zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Poskytovatel institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, vydá rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace až pro první kalendářní rok následující po posledním kalendářním roce, pro který byla příslušnému příjemci poskytnuta podpora poskytovatelem institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle zákona č. 130/2002 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2020.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

Obecná část

1. Zhodnocení současného právního stavu v dané oblasti

Vládě se předkládá návrh zákona, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Současný systém veřejné podpory výzkumu, vývoje a inovací byl zaveden zákonem č. 130/2002 Sb., který nabyl účinnosti k 1. červenci 2002, a nahradil tak do té doby platný zákon č. 300/1992 Sb. Dosud byl zákon č. 130/2002 Sb. již devatenáctkrát novelizován.

K zákonu č. 130/2002 Sb. byly postupně vydány čtyři prováděcí předpisy, které upravovaly podrobněji postup pro poskytování účelové a institucionální podpory, vedení Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací a podmínky pro ocenění mimořádných výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a ocenění propagace či popularizace výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, konkrétně:

1. nařízení vlády č. 461/2002 Sb., o účelové podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o veřejné soutěži ve výzkumu a vývoji,
2. nařízení vlády č. 462/2002 Sb., o institucionální podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o hodnocení výzkumných záměrů,
3. nařízení vlády č. 267/2002 Sb., o informačním systému výzkumu a vývoje – nahrazeno nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, a
4. nařízení vlády č. 71/2013 Sb., o podmínkách pro ocenění výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Nařízení vlády č. 461/2002 Sb., nařízení vlády č. 462/2002 Sb. a nařízení vlády, která tato nařízení měnila, byla zrušena zákonem č. 110/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Zákon byl novelou, provedenou zákonem č. 110/2009 Sb., změněn v době trvalého a pravidelného růstu výdajů na výzkum, vývoj a inovace ve výši 8 % ročně, tomu odpovídá nedostatečná úprava postupu tvorby rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace při nižším nárůstu nebo dokonce snížení výdajů. Tato úprava neobsahuje odpovídající mechanismy zajišťující udržitelnost systému v případě vzniku nových a rozšiřování stávajících závazků, zejména při značném rozsahu závazků založených v předchozích letech.

Ve stávajícím znění zákona je hodnocení založeno pouze na hodnocení výsledků výzkumných organizací a výše institucionální podpory pro výzkumnou organizaci je stanovena pevně jako podíl

jí dosažených výsledků na výsledcích všech výzkumných organizací. V praxi má rozhodující vliv počet výsledků, nikoliv jejich kvalita. Zjevnou výhodou tedy mají výzkumné organizace, které jsou schopné produkovat stále vyšší a vyšší počet výsledků. Z výzkumné činnosti se postupně stala honba za tzv. RIV body a ztrácel se vlastní smysl výzkumné a vývojové činnosti – vytvářet nové znalosti, posouvat hranice vědních oborů nebo vytvářet aplikovatelné výsledky. Jeden vědecky hodnotný výsledek měl tedy často nižší finanční efekt než několik méně kvalitních výsledků, které ale v součtu přinesly více RIV bodů. Odhlédne-li se od nepříznivého dopadu na kvalitu výsledků, může tato úprava fungovat pouze při nepřetržitém zvyšování institucionální podpory. To bylo empiricky doloženo v letech 2011 až 2014, kdy se celkový objem institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací neměnil (stagnovaly výdaje státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace) a bylo při přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace nutné využívat stabilizačních opatření pro zachování proporcí mezi jednotlivými skupinami výzkumných organizací.

Rovněž byla do zákona promítnuta koncepce podpory velkých výzkumných infrastruktur, která nyní neodpovídá aktuálním potřebám sledování jejich výkonnosti. Tu stávající znění zákona neumožňuje vůbec, neboť v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací není možné shromažďovat příslušnou informaci. Podobně nedostatečně je upraveno sledování účasti v mezinárodních projektech financovaných z veřejných prostředků. Údaje lze získat jen obtížně a se značným zpožděním. Informační systém výzkumu, vývoje a inovací tyto informace rovněž nesleduje.

Zákon vzhledem k době své účinnosti obsahuje i další nedostatky, které ale nelze řešit bez důkladného přepracování celého právního předpisu. Jde např. o pojmy týkající se inovací, které byly do zákona zavedeny zákonem č. 110/2009 Sb., ale zákon sám žádnou právní úpravu postupu a podmínek pro poskytování podpory inovacím nadále neobsahuje. To je jedna z hlavních legislativních překážek pro podporu inovačních procesů a transferu výsledků. Prioritou ČR a EU je využívání vědeckých a výzkumných aktivit k systematickému zvyšování konkurenceschopnosti prostřednictvím tvorby inovací a budováním předpokladů ke zvyšování soukromých výdajů na výzkum, vývoj a inovace. Přitom evropské předpisy, na které se tato velká novela odvolávala, již o inovacích pojednávaly. Mimo to zastarala úprava přístupových práv k výsledkům výzkumu, vývoje (a inovací) takovou měrou, že je jednou z významných překážek spolupráce veřejného výzkumného sektoru s podnikatelskou sférou.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Předmětem návrhu zákona jsou oblasti výzkumu, vývoje a inovací, které se týkají:

1. změny hodnocení z hodnocení výsledků výzkumných organizací na hodnocení výzkumných organizací, což je přístup obvyklý v jiných státech s vyspělou výzkumnou základnou,
2. změny Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací spočívající v zavedení evidence výsledků velkých výzkumných infrastruktur a evidenci projektů mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, financovaných ze zahraničních zdrojů,
3. změny způsobu zúčtování se státním rozpočtem v souvislosti s vyhláškou č. 367/2015 Sb.,
4. zavedení nového pojmu „projekty sdílených činností“.

Ke změně hodnocení

Hodnocení výzkumných organizací je ve své formativní funkci zásadním strategickým nástrojem nezbytným pro efektivní řízení systému výzkumu, vývoje a inovací na všech úrovních. Z poznatků získaných při hodnocení vycházejí strategické dokumenty národní vědní politiky, návrhy prioritních směrů výzkumu, národních programů, návrhy na reformu systému výzkumu, vývoje a inovací a eventuální reorganizaci institucí výzkumu, vývoje a inovací. Význam hodnocení v celém světě roste v důsledku sílící odpovědnosti za účelně a hospodárně vynaložené prostředky daňových poplatníků a stupňujícího se tlaku společnosti na sociální zdůvodnitelnost výzkumu. Důležitost hodnocení výzkumných organizací stoupá i v důsledku omezenosti disponibilních finančních zdrojů.

Potřeba změnit stávající velmi úzkou úpravu hodnocení vychází ze zkušeností posledního hodnocení pracovišť Akademie věd ČR, hodnocení rezortních výzkumných organizací, hodnocení výzkumu, vývoje a inovací podle Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů platné pro léta 2013–2016 (dále jen „Metodika 2013–2016“) a z projektu Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „IPn Metodika“) a je v souladu s ověřenou zahraniční praxí. Při implementaci Metodiky 2013–2016 se ukázaly limity zákonem předepsaného hodnocení založeného pouze na výsledcích – zmizela možnost strategického rozhodování, byla potlačena možnost poskytovatelů rozhodovat o rozvoji jimi zřizovaných/financovaných výzkumných organizací a zodpovědnost za toto rozhodování, smyslem výzkumné činnosti se stala honba za RIV body a nikoliv snaha o získání nových znalostí, a počet výsledků byl pro financování výzkumných organizací důležitější než kvalita dosažených výsledků. Společné porovnávání všech výzkumných organizací bez ohledu na důvod jejich zřízení, bez ohledu na jejich poslání, vedlo k nerovnováznému stavu ve financování.

Aby bylo možné opustit zcela tento způsob hodnocení, který není hodnocením, jaké se používá v jiných státech s rozvinutou evaluační kulturou, je nutné uvolnit úzký rámec daný současnou právní úpravou. Předkladatel se domnívá, že zákonem je nutné stanovit pouze základní požadavky – uložit povinnost provádět hodnocení, určit osobu zodpovědnou za přípravu metodiky hodnocení a stanovit způsob jejího schválení. Vše ostatní má být ponecháno na samotné metodice, neboť zásady hodnocení se vyvíjejí a zdokonalují i v zemích s dlouhou tradicí hodnocení (např. ve Velké Británii).

Pokud by k této změně nedošlo, nebo by byla uskutečněna pouze náhrada stávajících parametrů jinými přesnými parametry, bude nutné při každé změně názoru na hodnocení zákon změnit. Připomíná se, že se od sebe liší zvyklosti posuzování kvality výsledků mezi obory vědy, typy výzkumných organizací i např. mezi výzkumnými ústavy zřizovanými ministerstvy a Akademií věd ČR nebo vysokými školami. Stanovení neměnných pravidel pro hodnocení by vedlo v krátké době k opětovnému nárůstu nerovnováhy v systému výzkumu, vývoje a inovací.

Navržené řešení tyto nevýhody odstraňuje. Ukládá všechny nezbytné povinnosti a určuje povinné osoby, vytváří prostor pro změny hodnocení výzkumných organizací bez nutnosti změny legislativní a stanovuje podmínku provádět hodnocení podle metodiky schvalované vládou. Tato úprava je pro účely hodnocení výzkumných organizací dostatečná, je odzkoušená dosavadní praxí založenou na vládou schvalovaných metodikách.

Ke změně Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací

Důvodem k doplnění Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací o sledování výsledků velkých výzkumných infrastruktur je nedostatek informací o jejich činnosti. V Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací se dosud shromažďují pouze údaje o výsledcích dosažených přímo velkými výzkumnými infrastrukturami, ale není známo, jaké výsledky dosahují uživatelé, kterým velké výzkumné infrastruktury slouží na principu otevřeného přístupu. Tato změna má finanční podtext, neboť na podporu velkých výzkumných infrastruktur se ze státního rozpočtu vydává více než 2 mld. Kč. Další finanční prostředky jsou užity z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání na investice do velkých výzkumných infrastruktur.

Náprava současného stavu je velmi jednoduchá. Na legislativní úrovni se pouze doplní oprávnění shromažďovat i tyto výsledky v části RIV a určí se povinné osoby. Technicky jde pouze o přidání příznaku, což nevyvolá žádné dodatečné náklady ani u poskytovatelů, ani u správce a provozovatele Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací.

Předkladatel se nedomnívá, že je zapotřebí vytvářet samostatnou část Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací pouze pro velké výzkumné infrastruktury. Takové řešení, i když by bylo samozřejmě také možné, by bylo především velmi drahé a znamenalo by zásah jak do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, včetně vytvoření správných vazeb mezi jednotlivými částmi Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, tak do aplikací používaných poskytovateli a výzkumnými organizacemi. Náklady na takové řešení by se dle kvalifikovaného odhadu na úrovni správce a provozovatele Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací pohybovaly kolem 1 mil. Kč. S podobnými náklady by bylo nutné počítat i u dotčených poskytovatelů a příjemců.

Ke změně způsobu vypořádání závazků se státním rozpočtem

Důvodem navrhované změny je vyhláška Ministerstva financí č. 367/2015 Sb., o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem. Předkladatel navrhuje řešení, které odstraňuje rozpor mezi aktuálním zněním zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a zmíněnou vyhláškou. Změnou se odstraňuje povinnost poskytovatele vypořádat závazky ke státnímu rozpočtu pouze v ročním režimu a umožňuje se postup obvyklý při financování evropských projektů.

K novému pojmu

Potřeba zavést nový pojem „projekt sdílených činností“ vyplynula z výhod zajišťování některých činností společně, z jednoho místa, pro celou sféru výzkumu, vývoje a inovací, tj. pro výzkumné organizace, státní ústřední správní úřady a agentury, zabývající se podporou výzkumu, vývoje a inovací i pro další.

Při přípravě návrhu zákona byly hodnoceny tři varianty včetně varianty nulové.

Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku - Variantní řešení

Varianta 0: zachování současného stavu

Nevýhody stávajícího znění zákona byly již naznačeny výše. Souhrnně lze označit současný stav jako nevyhovující ve všech novelizovaných oblastech. Zcela kritická je situace v hodnocení výzkumných organizací a zachování současného stavu prakticky znemožní plně implementovat jiný způsob hodnocení, který odpovídá moderním evropským trendům.

Bez novely zákona nebudou zavedeny ani další změny, např. evidence výsledků dosažených s využitím velkých výzkumných infrastruktur, prokázat tak jejich pozitivní vliv na kvalitu prováděného výzkumu a mezinárodní spolupráci ve výzkumu, vývoji a inovacích a v konečném důsledku odůvodnit využití finančních prostředků.

Varianta 1: užší podoba změny – provedení výše uvedených změn, které jsou považovány za nezbytné a které je nutné provést co nejdříve

Varianta 2: širší podoba změny – kromě změn dle varianty 1 navržení dalších potřebných změn, např. zavedení nových nástrojů pro podporu inovací, změny v oblasti veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, otevřený přístup k vědeckým informacím a k vědeckým datům. Tyto náměty byly evidovány a budou využity při případné diskusi o širší novele zákona č. 130/2002 Sb. nebo při přípravě nové normy upravující oblast výzkumu, vývoje a inovací.

S ohledem na okamžitou potřebnost změn byla jako **nejvhodnější zvolena varianta 1**. Tato varianta představuje nejmenší možný seznam změn, které zajistí naplnění požadovaných cílů, s nulovou finanční náročností, bez významných zásahů do aplikací poskytovatelů pro správu projektů výzkumu, vývoje a inovací, umožní implementaci nového způsobu hodnocení výzkumných organizací a zlepší hodnocení velkých výzkumných infrastruktur.

3. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Vládní návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a není v rozporu s nálezem Ústavního soudu České republiky.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, slučitelnost s právními akty EU

Předložený návrh je plně v souladu s právem EU, a to zejm. s Nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „GBER“), a Nařízením Komise (EU) č. 702/2014 ze dne 25. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie prohlašují určité kategorie podpory v odvětvích zemědělství a lesnictví a ve venkovských oblastech za slučitelné s vnitřním trhem (dále jen „ABER“).

Zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, a tím taktéž tento návrh zákona se dále dotýká následujících předpisů EU:

- a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1301/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, o zvláštních ustanoveních týkajících se cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006,

- b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006,
- c) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1304/2013 ze dne 17. prosince 2013 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1081/2006,
- d) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1291/2013 ze dne 11. prosince 2013, kterým se zavádí Horizont 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace (2014 –2020) a zrušuje rozhodnutí č. 1982/2006/ES,
- e) nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC),
- f) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012.

Z pramenů práva „soft law“ je ve vztahu k návrhu zákona významný Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01).

Návrh zákona je plně slučitelný s relevantní právní úpravou Evropské unie.

5. Dopady navrhované úpravy

Dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Z hlediska finančních dopadů nepředstavuje navržené řešení dodatečné náklady pro státní rozpočet či ostatní veřejné rozpočty.

Náklady na projekty sdílených činností budou hrazeny ze stávajících výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace, stejně jako byly hrazeny dosud. Na základě předcházejících zkušeností z několika již ukončených programů účelové podpory se výdaje na projekty sdílených činností odhadují na cca 540 mil. Kč ročně od roku 2021. Tyto výdaje jsou součástí schválených výdajových limitů na podporu výzkumu, vývoje a inovací.

Změna § 7 odst. 7 zákona (hodnocení) je rovněž bez finančního dopadu nad schválený rámec výdajů státního rozpočtu, neboť již stávající znění zákona přikazuje provádět hodnocení s roční frekvencí. Způsob, jakým se hodnotí, stanovuje vládou schvalovaná metodika, nikoliv zákon sám. Navrhované znění zákona nepředepisuje žádnou konkrétní proceduru hodnocení a vše ponechává na vládou schvalované metodice.

Změna Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací s sebou nese žádné náklady a úprava včetně vkládací aplikace VaVER bude zajištěna za stávajících výdajů na provoz a rozvoj Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací bez dodatečných nároků na státní rozpočet. U poskytovatelů by měl být finanční dopad rovněž nulový.

S určitými malými náklady je zapotřebí počítat u příjemců podpory na výzkum, vývoj a inovace, pokud nevyužívají k vkládání údajů do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací vkládací aplikaci VaVER. Souhrnně však náklady nepřesáhnou 1 mil. Kč za celou Českou republiku (v tom: úprava aplikace OBD pro vysoké školy dle rozsahu úpravy od 10 tis. Kč do 100 tis. Kč, Akademie věd České republiky dtto, čtyři vysoké školy mimo OBD dtto).

Dopady na podnikatelské prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít bezprostřední vliv na podnikatelské prostředí. Příznivě však ovlivní hodnocení výzkumných organizací zabývajících se aplikovaným výzkumem.

Dopady na územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky nejsou navrhovanou novelou zákona dotčeny.

Dopady na životní prostředí

Navrhovaná úprava nebude mít bezprostřední dopad na životní prostředí, neboť se této oblasti navrhované změny nedotýkají.

Dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti žen a mužů

Navrhovaná úprava nebude mít dopad ve vztahu k zákazu diskriminace, neboť se primárně oblasti netýká.

Dopady ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaný materiál nemění nic na standardech ochrany soukromí a osobních údajů a sám o sobě tak nevyvolává žádné dopady na ochranu soukromí či osobních údajů.

Příjemci podpory poskytují Radě pro výzkum, vývoj a inovace některé osobní údaje, nad tento rozsah není nutné získávat žádné další osobní údaje. Ve stávající podobě Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se z osobních údajů předávají jméno, příjmení a rodné číslo (pouze u řešitelů projektů a tvůrců výsledků), přičemž rodná čísla slouží pouze k jednoznačnému určení osob a jejich zaměstnavatelů (tj. organizací činných ve výzkumu, vývoji a inovacích) a nejedná se o zveřejňovaný či veřejný údaj. Na základě rodného čísla je přidělován jednoznačný identifikátor vědce „vedid“, dle kterého lze vyhledat osobu v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací, tak aby byla dodržena ochrana osobních údajů.

Po přiřazení jednotlivých tvůrců výsledku (resp. výsledků) k dané instituci se s tímto údajem již nijak nenakládá a ani se nijak nezpracovává. Jednoznačné přiřazení tvůrců výsledků (resp. výsledků) k dané výzkumné organizaci je nezbytné, neboť údaje o výsledcích se používají k hodnocení institucí a na základě tohoto hodnocení je výzkumným organizacím poskytována institucionální podpora.

Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná úprava splňuje kritéria přiměřenosti, efektivity a jednoznačné odpovědnosti. Návrh úpravy jako celek se shoduje se známou dobrou praxí a navrhované procesy v ní obsažené se jeví

přiměřené při srovnání s obdobnou legislativou v jiných zemích – britské metodiky RAE, nyní nahrazované metodikou REF, metody francouzské organizace AERES nebo italské ANVUR.

Návrh zákona předpokládá možná korupční rizika, nikoli však větší, než jaká lze předpokládat ve stávající právní úpravě výzkumu, vývoje a inovací. Evidence údajů v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací snižuje korupční rizika (neoprávněné zásahy do dat) na minimum, neboť k ostrým údajům má přístup jen omezený okruh osob Úřadu vlády ČR a všechny jejich přístupy jsou automaticky zaznamenávány a uchovávány.

Hodnocení v panelech probíhá pod několikasupňovou kontrolou (vzdálený hodnotitel, členové panelu, předseda panelu). Zprávy panelů se zveřejňují, jsou přístupné výzkumným organizacím, kontroluje je Komise pro hodnocení (poradní orgán Rady pro výzkum, vývoj a inovace, jehož složení je veřejně známé) a Rada pro výzkum, vývoj a inovace.

Bibliometrické hodnocení vychází z veřejně dostupných údajů poskytovaných nadnárodními společnostmi Clarivate Analytics a Elsevier. Data jsou veřejně dostupná a postup je přezkoumatelný.

Dopady na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nebude mít dopady na bezpečnost nebo obranu státu neboť se navrhovaná opatření této oblasti nijak nedotýkají.

Implementace a vynucování

Regulace bude zaváděna od roku 2020. Za implementaci bude zodpovědná Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Není zapotřebí zavádět další kontrolní mechanismy, neboť zákon je již obsahuje.

V případě změn Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se stejně jako v jiných případech využijí pravidelné meziroční kontroly správnosti údajů v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací a vazeb mezi nimi. Dalším, nepřímým, kontrolním mechanismem je hodnocení samé. Je v zájmu samotných výzkumných organizací a velkých výzkumných infrastruktur předat včas údaje o své činnosti do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, neboť hodnocení vychází z údajů zařazených v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací.

Pro správnou implementaci Metodiky 2017+ (jakékoliv metodiky hodnocení) je rozhodující podklad, který schvaluje vláda. V něm jsou obsaženy povinnosti poskytovatelů i příjemců institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací.

Dále budou za implementaci regulace zodpovědní další poskytovatelé účelové a institucionální podpory výzkumu, vývoje a inovací.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace bude zajišťovat metodickou podporu a jednotný výklad zákona.

Přezkum účinnosti regulace

Přezkum účinnosti bude vykonáván až v souvislosti s aplikací samotného zákona, bude prováděn každoročně poté, co regulace nabude plné účinnosti, tedy po roce 2020.

Při ex-ante posouzení nebyl zjištěn žádný nedostatek z hlediska účinnosti regulace.

Přezkoumávání účinnosti nové právní regulace v předmětné oblasti zajistí předkladatel zákona, tedy Rada pro výzkum, vývoj a inovace ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Rada pro výzkum, vývoj a inovace je podle § 35 rovněž povinna zabezpečit hodnocení výzkumných organizací v rozsahu stanoveném vládou schválenou metodikou (aktuálně Metodikou 2017+). Přitom bude vycházet jak ze zkušeností svých, neboť je zodpovědná za implementaci modulů 1 a 2, tak ze zkušeností ostatních poskytovatelů institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací, kteří provádějí hodnocení ve své působnosti, zejména podle modulů 3, 4 a 5 Metodiky 2017+.

Přezkum účinnosti bude proveden nejdéle do 3 let od účinnosti zákona. V tuto dobu by mělo být provedeno tzv. úplné hodnocení všech výzkumných organizací. Nicméně je vzhledem k navrhovanému zjednodušení právní úpravy potřeba změn. Případné korekce Metodiky 2017+ budou prováděny usnesením vlády (metodika hodnocení výzkumných organizací by měla být nadále schvalována usnesením vlády).

Změny Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací budou vyhodnocovány každoročně při přípravě návrhu výdajů státního rozpočtu na výzkum, vývoj a inovace pro vládu. Přípravu návrhu výdajů zajišťuje a vládě předkládá Rada pro výzkum, vývoj a inovace každoročně vždy od listopadu do května. Míru podrobnosti shromažďovaných údajů bude možné řešit úpravou datových struktur, které schvaluje po projednání s poskytovateli Rada pro výzkum, vývoj a inovace. Proto se ani v tomto případě neočekává potřeba změny zákona.

Konzultace a zdroje dat

Pro přípravu návrhu novely zákona č. 130/2002 Sb. byla vytvořena pracovní skupina (usnesení Rady pro výzkum, vývoj a inovace k bodu 336 / A7) složená ze zástupců Rady pro výzkum, vývoj a inovace ve funkci zpravodajů k novele zákona, zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva průmyslu a obchodu, Akademie věd České republiky, České konference rektorů, Svazu průmyslu a dopravy, Odboru poradců a analýz a Odboru výzkumu, vývoje a inovací Úřadu vlády České republiky. Pracovní skupina se sešla celkem čtyřikrát.

Pracovní návrh připravený pracovní skupinou byl projednán Radou pro výzkum, vývoj a inovace na jejím zasedání v září 2018 a poté dne 4. října 2018 za účasti zástupců Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva průmyslu a obchodu (obě ministerstva byla členy pracovní skupiny) konzultován se zástupci poskytovatelů – Ministerstvem kultury, Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem obrany, Ministerstvem vnitra, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem dopravy, Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem práce a sociálních věcí a se zástupci Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky.

Zdrojem dat, z něhož byly čerpány informace pro zpracování návrhu, byly kromě podnětů mezinárodního poradního orgánu Rady pro výzkum, vývoj a inovace údaje z hodnocení podle Metodiky 2013-2016, počáteční zkušenosti z implementace Metodiky 2017+, údaje o dlouhodobých trendech z Analýzy stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice, které

zpracovává Rada pro výzkum, vývoj a inovace podle § 35 zákona č. 130/2002 Sb., informace z Innovation Union Scoreboard 2017 a 2018, doporučení IPn Metodiky a mezinárodního auditu provedeného již v roce 2011. Nepřímo se při návrhu nového znění § 7 odst. 7 zákona vycházelo ze zkušeností britské metodiky Research Assessment Exercise¹, ve zkratce RAE, nyní nahrazované metodikou Research Excellence Framework², ve zkratce REF, metody francouzské organizace AERES³ nebo italské ANVUR⁴.

Pro úpravu Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací se vycházelo z požadavku na získání přehledu o výsledcích velkých výzkumných infrastruktur, které v době od přípravy zákona do současnosti buď neexistovaly nebo docházelo k jejich postupnému rozvoji a získávání zkušeností. Informační systém výzkumu, vývoje a inovací tyto údaje neobsahuje vůbec. V tomto případě tedy zdroj dat neexistuje vůbec a potřebné informace musí být získávány ad hoc u příjemců účelové podpory na velké výzkumné infrastruktury. Podobná situace panuje i u evidence mezinárodních projektů, kde informace sice existují, ale jsou k dispozici s velkým zpožděním.

¹ <https://www.rae.ac.uk>

² <https://www.ref.ac.uk>

³ Agence d'évaluation de la recherche et de l'enseignement supérieur (<http://www.rue-aef.com>)

⁴ Agenzia Nazionale di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca (<http://www.anvur.org>)

Zvláštní část

K bodu 1 (§ 2 odst. 2 písm. e)

Navrhuje se zavedení podpory na „projekt sdílených činností“ jako komplementární pojem k pojmu „projekt velké výzkumné infrastruktury“. Požadavky na podporu strategického rozhodování, přípravu Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací, strategie inteligentní specializace, sledování trendů, potřeb ekonomiky apod. vedou k nutnosti najít jinou formu podpory pracovišť s dlouholetými a nenahraditelnými zkušenostmi s poskytováním takových služeb.

Historicky byly z výdajů na výzkum, vývoj a inovace hrazeny činnosti, které svým charakterem nenaplnují pojem výzkum, experimentální vývoj nebo inovace, avšak jsou činnostmi a službami pro výzkum, vývoj a inovace, které jsou nezbytné pro výzkumnou komunitu, ale i pro správu výzkumu, vývoje a inovací a je efektivní je podporovat organizovaně.

Příkladem takové služby jsou např. klíčové elektronické informační zdroje, které jsou nezbytné jak pro provádění samotného výzkumu, vývoje a inovací, tak pro hodnocení výzkumných organizací a jejich výsledků. Je prokazatelné, že organizované zajišťování přístupu k těmto zdrojům na celostátní úrovni, napříč obory i resorty, je z ekonomického hlediska mnohem výhodnější než individuální přístupy. V minulosti byly realizovány programy účelové podpory Rozvoj informační infrastruktury výzkumu a vývoje (1998-2000), Informační zdroje pro výzkum a vývoj (2000-2003), Informační infrastruktura (Národní program výzkumu 2004-2009), Informační zdroje pro výzkum - INFOZ (2010-2011) a Informace - základ výzkumu (2013-2017). Po ukončení posledního z nich je přístup zajišťován v rámci projektu CzechELib realizovaného Národní technickou knihovnou v Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání z ESIF. V rámci tohoto projektu je zajišťován všem vysokým školám, ústavům Akademie věd ČR a dalším subjektům centrální nákup zahraničních vědeckých časopisů a tím spojených informačních služeb. Pokud by v příštím programovacím období nebylo možné takový projekt financovat z ESIF, může být pro jeho financování využít institut „projektu sdílených činností“. Dalším typickým příkladem potenciálního „projektu sdílených činností“ jsou aktivity a služby rozvíjené Technologickým centrem Akademie věd ČR, jež poskytuje poradenské zázemí zprostředkovávající informace o vyhlášených a plánovaných výzvách rámcových programů EU pro výzkum, vývoj a inovace a dalších mezinárodních grantových schématech a poskytuje i odborné poradenství k finančním, právním a dalším specifickým otázkám realizace takovýchto projektů. Technologické centrum Akademie věd ČR vystupuje v roli Národního kontaktního bodu ČR pro rámcové programy EU pro výzkum, vývoj a inovace. Aktuálně jsou věcně předmětné informačně-poradenské služby poskytované Technologickým centrem Akademie věd ČR financovány ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy prostřednictvím programu na podporu mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu, vývoji a inovacích INTER-EXCELLENCE, resp. jeho podprogramu INTER-INFORM (dříve EUPRO). Jedná se přitom o služby využívané napříč výzkumnou a inovační komunitou ČR, poskytované na nediskriminačním základě všem typům subjektů zapojujících se do mezinárodních sítí a mezinárodních projektů ve výzkumu, vývoji a inovacích.

Obdobně, v rámci série programů EUPRO, nově podprogramu INTER-INFORM byly a jsou realizovány projekty, jejichž předmětem jsou služby napomáhající celé výzkumné komunitě zprostředkovávat zapojování do výzkumných a vývojových aktivit významné zahraniční experty

v českých výzkumných organizacích, případně naše experty v zahraničních výzkumných organizacích. Takovým příkladem jsou služby agentury Euraxess, která mimo jiné poskytuje servis zejména při zaměstnávání a zabezpečování zahraničních, vysoce kvalifikovaných expertů, a která přestože cílí na jednotlivce, je ve svém důsledku prospěšná všem výzkumným organizacím, které zahraniční experty potřebují a přijímají.

Navrhuje se tedy zavedení podpory „projektu sdílených činností“, který se od projektu velké výzkumné infrastruktury odlišuje, současně však využívá formu projektu schváleného vládou.

Hlavní rozdíl oproti stávajícímu pojmu „projekt velké výzkumné infrastruktury“ a současně důvod, proč je nový pojem navrhován, je v tom, že projekt sdílených činností slouží k zajištění společných potřeb celého výzkumu, vývoje a inovací v ČR a nesplňuje definici pojmu „velká výzkumná infrastruktura“. Projekt sdílených činností totiž není „výzkumným zařízením nezbytným pro ucelenou výzkumnou a vývojovou činnost“ (viz definice projektu velké výzkumné infrastruktury), které slouží jen několika výzkumným organizacím. Projekt velké výzkumné infrastruktury je vždy specifickým případem výzkumné infrastruktury, která je upravena v GBER. Podpora poskytovaná na projekty velkých výzkumných infrastruktur tak vždy podléhá režimu blokované výjimky dle GBER, případně Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací. Naproti tomu v případě projektu sdílených činností právní úprava nikterak nepředjímá, v jakém režimu podpor vyplývajících ze subvenčního práva EU (GBER, Rámec pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací, ...) bude daný projekt realizován.

Projekt sdílených činností může představovat specifický případ výzkumné infrastruktury. Tak tomu může být především v případech, kdy bude podporováno vytvoření kapacit (infrastruktury) určených k poskytování služeb pro široký okruh osob zabývajících se výzkumem, vývojem či inovacemi. Budou-li splněny související podmínky vyplývající z GBER (např. míra podpory, oddělené účtování o hospodářských a nehopodářských činnostech), bude projekt sdílených činností podléhat režimu blokované výjimky, případně ustanovení Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací.

V rámci projektů sdílených činností však mohou být podporovány i aktivity, které mohou představovat poskytnutí nepřímé veřejné podpory. Může jít například o případy, kdy prostřednictvím příjemce projektu budou podporováni uživatelé služeb v oblasti výzkumu, vývoje nebo inovací, i když přístup ke zvýhodněnému využití služby bude dostupný všem potenciálním zájemcům. V neposlední řadě pak u projektů sdílených činností mohou nastat případy, které budou naplňovat znaky veřejné podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU (a to zejména s ohledem na skutečnost, že se v rámci projektu nebude jednat o financování neekonomických činností organizací pro výzkum a šíření výsledků výzkumu a/nebo výzkumných infrastruktur) a nebude se přitom jednat o podporu splňující podmínky blokované výjimky či režim de minimis. V takových případech bude odpovědností poskytovatele, aby zajistil soulad projektu s právní úpravou veřejné podpory a přijal za tím účelem odpovídající opatření (např. prostřednictvím notifikace dané podpory Evropské komisi prostřednictvím ÚOHS). V takovém případě bude muset projekt splňovat podmínky pro poskytnutí podpory, stanovené v Rámci pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací, odst. 40 a násl.

Zákon tedy v tomto směru nikterak nepředjímá, jaký režim podpory se má u projektu sdílených činností uplatňovat, a ponechává tak posouzení režimu, jakož i přijetí odpovídajících opatření, na odpovědnosti daného poskytovatele podpory. Za účelem vyloučení rizika poskytnutí nedovolené veřejné podpory je vhodné, aby poskytovatel provedl konzultaci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.

K bodu 2 (§ 3 odst. 2 písm. e)

Jak je uvedeno ve zdůvodnění k § 2 odst. 2 písm. e), zavádí se nový pojem „projekt sdílených činností“. Současně je nutno stanovit, jaký druh podpory výzkumu, experimentálního vývoje a inovací se bude na projekt sdílených činností poskytovat. Doplněním nového písmene e) se určuje, že projekt sdílených činností bude financován účelově.

Institucionální podpora pro tento typ aktivit není vhodná. Je třeba zachovat možnost změn vzhledem k rychlému vývoji informačních zdrojů a nevytvářet dlouhodobé závazky ve formě příslibu institucionální podpory, které by na dlouhou dobu petrifikovaly jednou vytvořenou situaci. V tomto případě není taková stabilita žádoucí a účelová podpora na kratší dobu, např. 3 až 5 let, s přesně vymezeným účelem, je vhodným způsobem podpory. Proto se navrhuje hradit náklady na projekty sdílených činností z účelové podpory a nikoliv z podpory institucionální.

K bodu 3 (§ 3 odst. 3 písm. a)

Vypuštění výrazu „na základě zhodnocení jí dosažených výsledků“ je důsledkem změny § 7 odst. 7, tj. změny hodnocení výzkumných organizací, které není nadále založeno na pouhém hodnocení výsledků výzkumných organizací.

K bodu 4 (§ 3 odst. 3 písm. b)

V písmeni b) bod 1 se doplňují inovace pro zajištění konzistence textu zákona.

V návěti písmene b) a v bodě 2 jde o formulační upřesnění, že jde pouze o závazky České republiky a nikoliv např. o závazky některé výzkumné organizace. Text bodu 2 se v tomto místě srovnává s formulací bodu 1, kde je Česká republika rovněž výslovně uvedena.

Dále se v bodě 2 navrhuje doplnit do výčtu také „konsorcium evropské výzkumné infrastruktury“. Česká republika se stala členskou zemí několika evropských právnických osob ERIC a je nezbytné zajistit možnost finanční účasti i v těchto právnických osobách, jejichž postavení je upraveno Nařízením Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC), ve znění Nařízení Rady (EU) č. 1261/2013 ze dne 2. prosince 2013. Dosavadní úprava byla v tomto ohledu neúplná. Pro požadovaný nárůst mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích je důležité odstranit právní nejistotu, zda ERIC je nebo není mezinárodní organizací.

Úprava v bodě 3 odráží nově vznikající mechanismy financování mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, kdy se účastníky společných mezinárodních projektů účastní nejen již dříve vyjmenované subjekty, ale nově také evropské výzkumné infrastruktury, které se na financování společných projektů mohou také podílet. Je tedy potřebné, aby i do takových typů

projektů mohla Česká republika vstupovat a finančně účast „svých“ účastníků podpořit. Navrhuje se rovněž nahradit slovo „prostředků“ slovem „rozpočtu“, což je výstižnější.

K bodu 5 (§ 3 odst. 3 písm. d)

Doplňuje se možnost hradit náklady na hodnocení výzkumných organizací z institucionální podpory. Předpokládá se, že poskytovatelé se budou podílet na hodnocení výzkumných organizací, kterým poskytují institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací. Obvyklým způsobem provedení je periodické, zpravidla pětileté hodnocení výzkumné organizace, s účastí zahraničních odborníků. Náklady na toto hodnocení nebudou hrazeny z výdajů Rady pro výzkum, vývoj a inovace jako při hodnocení dle tzv. Metodiky 2013-2016, ale měly by být hrazeny z rozpočtu příslušného poskytovatele.

Pro úplnost se dodává, že Rada pro výzkum, vývoj a inovace hradí pouze náklady na tu část hodnocení dle vládou schválené metodiky, kterou sama zabezpečuje.

K bodu 6 (§ 4 odst. 1 písm. e)

Do výčtu se doplňuje „projekty sdílených činností“ jako důsledek nového ustanovení § 2 odst. 2 písm. e).

K bodům 7 až 10 (§ 4 odst. 2 písm. a)

V písmeni a) se provádí změna související se změnou § 7 odst. 7, tedy ustanovení, které dosud upravuje hodnocení výzkumných organizací a jednoznačně určuje jeho vztah k objemu poskytnuté institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj.

Navrhovanou změnou § 7 odst. 7 dochází k rozšíření hodnocení z hodnocení výsledků výzkumné organizace na hodnocení celé výzkumné organizace a proces hodnocení se částečně přenáší z Rady pro výzkum, vývoj a inovace na poskytovatele institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (zákon výslovně neuvádí, kdo provádí hodnocení; to vyplývá z Metodiky hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací). Zákonem č. 457/2016 Sb., o státním rozpočtu České republiky, byl rozšířen okruh rezortně orientovaných poskytovatelů institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace, který zůstal zachován i po roce 2018. Počítá se s ním do dalších let. Touto změnou byly uvedeny do souladu zřizovatelské funkce k výzkumným organizacím a jejich institucionální financování.

Podle § 34 odst. 1 písm. a) odpovídají ústřední a jiné správní úřady, které jsou oprávněny poskytovat podporu ze své rozpočtové kapitoly podle § 4, mimo jiné za přípravu koncepcí výzkumu, vývoje a inovací ve své působnosti a za jejich realizaci. Koncepce výzkumu, vývoje a inovací v příslušné oblasti dle působnosti poskytovatele může být naplňována výzkumnou činností institucí různého typu bez ohledu na právní formu a tato činnost může být financována jak účelově, tak ve formě institucionální podpory. Dosavadní omezení poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace podle stávajícího znění § 4 odst. 2 písm. a) u velké skupiny poskytovatelů vymezených v bodě 1 pouze na výzkumné organizace, jejichž je příslušný poskytovatel zřizovatelem, resp. zakladatelem, je svazující, jestliže zákon již

v současném znění umožňuje poskytovat institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace také výzkumným organizacím zřízeným podle soukromého práva. Poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace pouze na základě výsledků výzkumné organizace zbavovalo poskytovatele povinnosti se touto otázkou zabývat a výzkumné organizace uvedené ve stávajícím bodě 5 připadly Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Hodnocení však bylo zajištěno jiným mechanismem a nevznikal problém věcně odborné kompetence vůči financované výzkumné organizaci.

Z tohoto důvodu bylo ustanovení § 4 odst. 2 písmeno a) nově upraveno tak, aby úprava reflektovala působnost poskytovatelů podle kompetenčního zákona a umožnila zřizovatelům, resp. zakladatelům financovat „své“ výzkumné organizace, řídit je a kontrolovat. Změna § 4 odst. 2 navazuje na změnu § 7 odst. 7, kterou dochází k rozšíření hodnocení z hodnocení výsledků výzkumné organizace na hodnocení celé výzkumné organizace a proces hodnocení se částečně přenáší z Rady pro výzkum, vývoj a inovace na poskytovatele institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

Změna § 4 odst. 2 se z poskytovatelů dotkne pouze Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které za současné právní úpravy poskytuje tuto institucionální podporu 5 výzkumným organizacím, které nejsou vysokými školami. Pro 3 z nich zůstane MŠMT i nadále poskytovatelem zmíněné institucionální podpory (Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i., kde je MŠMT zřizovatelem), nebo se stane poskytovatelem účelové podpory na projekty sdílených činností (Technologické centrum AV ČR, CESNET – zájmové sdružení právnických osob). Předpokládá se, že objem finančních prostředků zůstane stejný, avšak část tohoto objemu bude alokována na nový nástroj účelové podpory. Druhým důsledkem změny § 4 odst. 2 bude převod funkce poskytovatele institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací pro Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický na zřizovatele, Český úřad zeměměřický a katastrální. Tento postup odpovídá jak § 4 odst. 2 písm. a) bod 1, tak nové Metodice 2017+, která akcentuje roli zřizovatele jako toho, kdo financuje, řídí a kontroluje jím zřizované výzkumné organizace. Třetím důsledkem bude ukončení poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jedné soukromé výzkumné organizaci po vypršení platnosti již vydaného rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací (v roce 2023). Tato výzkumná organizace bude mít i nadále přístup k účelové podpoře, která je přístupná všem uchazečům bez rozdílu na základě výsledků veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích, kde už nyní (údaje z roku 2018 dle Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací) získává většinu veřejné podpory na výzkum, vývoj a inovace.

Navrhované znění klade důraz na věcnou příslušnost výzkumných organizací k jednotlivým rezortům. Poskytovatel institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace by měl např. ve svých koncepčních dokumentech, které je povinen zpracovat, uvést i koncepci poskytování institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace ve své působnosti. Přitom stále platí, že na institucionální podporu na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace nemá žádná výzkumná organizace nárok a ani zápis do seznamu výzkumných organizací takový nárok nezakládá.

Protože navrhovaná legislativní úprava § 7 odst. 7 již nevymezuje hodnocení tak úzce ve vztahu k výsledkům jako stávající právní úprava, je nutné přímou vazbu na hodnocení výsledků výzkumné organizace jako jediného pohledu na výzkumnou organizaci vypustit.

Navrhuje se drobná změna v bodě 1 vyvolaná tím, že existují institucionálně podporované výzkumné organizace, které nejsou zřízeny, nýbrž založeny. Jde především o výzkumné organizace v působnosti Ministerstva obrany, které mohou být nejen organizační jednotkou, jak je uvedeno v bodě 4, ale i státním podnikem.

K bodu 11 (§ 5a odst. 2 písm. b)

V souvislosti se změnou způsobu hodnocení (místo výsledků výzkumných organizací se hodnotí výzkumné organizace), jak je navržena v § 7 odst. 7, je zapotřebí zohlednit tuto změnu i zde. Současně se vypouští odkaz na mezinárodní hodnocení jako nadbytečný. Ponechává se možnost reagovat rozpočtem na Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací.

Vypuštění „v členění podle výzkumných organizací“ je důsledkem změny hodnocení výzkumných organizací a změny role Rady pro výzkum, vývoj a inovace a poskytovatelů institucionální podpory. V „novém“ pojetí je nelogické, aby Rada pro výzkum, vývoj a inovace navrhovala poskytovatelům institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací rozpis až na úrovni jednotlivých příjemců této podpory, neboť nebude mít informace o „podílu výsledků výzkumné organizace na hodnotě výsledků všech výzkumných organizací“ (viz původní znění § 7 odst. 7 zákona). Požadavek zákona na rozpis provedený Radou pro výzkum, vývoj a inovace je tedy již nesplnitelný a povinnost je třeba ze zákona vyjmout.

K bodu 12 (§ 5a odst. 4)

Vypuštění slov „podle výsledků mezinárodního hodnocení výzkumu a vývoje v České republice, které zveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup nejpozději v termínu rozeslání návrhu výdajů podle odstavce 2“ je důsledkem úpravy § 5a odst. 2 písm. b), na které ustanovení v odst. 4 odkazovalo.

K bodu 13 (§ 6 odst. 2 písm. c)

Vypuštění slov „podle zhodnocení jimi dosažených výsledků“ je důsledkem změny hodnocení výzkumných organizací.

K bodu 14 (§ 6 odst. 2 písm. d)

Doplnění slova „inovací“ je provedeno z důvodu konzistence znění právního předpisu. Určuje se tím odpovědnost za úhradu poplatků do mezinárodních programů výzkumu, vývoje a inovací, která dosud stanovena nebyla.

K bodu 15 (§ 7 odst. 4)

§ 7 odst. 4 zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací stanoví, že podmínkou poskytnutí účelové podpory je provedení veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích podle tohoto zákona nebo zadání veřejné zakázky podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Výjimku

z této podmínky zákon uvádí pro specifický vysokoškolský výzkum, velké výzkumné infrastruktury a projekty mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, kde výběr projektů proběhl na mezinárodní úrovni.

Na mezinárodní úrovni však dochází k výběru projektů, které nejsou projekty mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovaci. Příkladem může být výběr projektů Evropskou výzkumnou radou (ERC). Hodnocení projektu proběhlo na mezinárodní úrovni, avšak projekt kvůli nedostatku disponibilních zdrojů podporu nezískal. V takovém případě je vhodné umožnit, aby dle možností byla taková podpora poskytnuta ze státního rozpočtu ČR. Provádění dalšího výběru projektů je nadbytečné a neefektivní. Navrhuje se proto rozšířit výjimku na všechny projekty, jejichž výběr proběhl na mezinárodní úrovni, bez ohledu na to, zda jde o projekt na podporu mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích.

K bodu 16 (§ 7 odst. 5)

Do výčtu se doplňují „projekty sdílených činností“ jako důsledek nového ustanovení § 2 odst. 2 písm. e), neboť z vymezení pojmu vyplývá odlišnost projektů velkých výzkumných infrastruktur a projektů sdílených činností.

K bodu 17 (§ 7 odst. 7)

Podstatná změna ustanovení vyplývá ze změny hodnocení výzkumných organizací. Upouští se od hodnocení založeného na dosažených výsledcích a přechází se na nový způsob hodnocení. Z dosavadních zkušeností vyplývá, že je důležité, aby byla zákonem uložena povinnost hodnotit výzkumné organizace a aby bylo uloženo Radě pro výzkum, vývoj a inovace připravit metodiku, podle které se hodnocení provede.

Technické otázky, jako např. kritéria nebo interval hodnocení by měly být pouze ve vládou schválené metodice a nikoliv přímo v zákoně. I z jiných zemí je známo, že parametry hodnocení se neustále vyvíjejí a zlepšují tak, aby postihovaly jak pestrost hodnocených výzkumných organizací, tak cíle, se kterými se hodnocení výzkumných organizací provádí. Změnit vládou schválený dokument je snazší a je možné lépe reagovat jak na potřeby poskytovatelů institucionální podpory, tak výzkumných organizací.

K bodu 18 (§ 9 odst. 1)

Navrhuje se vypustit ze zákona nejdelší možnou lhůtu pro přesah doby, na kterou je uzavřena smlouva o poskytnutí podpory. Lhůta 180 dnů je nepostačující pro případy, kdy je zapotřebí zjišťovat skutečné dopady/přínosy výsledků, které se mohou projevit až za několik let. V tu dobu již poskytovatel nemá na příjemce účelové podpory žádný vliv, nemůže se tedy u příjemce účinně domáhat povinného předkládání informací o přínosech výsledku a dle vyjádření poskytovatelů pouhé povolení k prodloužení smlouvy není dostatečné.

Zjišťování skutečných přínosů výsledků po třech, případně pěti letech od ukončení řešení a finančního vypořádání projektů je trendem v hodnocení efektivity vynakládání veřejných finančních prostředků v aplikovaném výzkumu.

Současně se upřesňuje text vložení slova „finančního“ (vypořádání) pro dosažení přesnější formulace.

K bodu 19 (§ 9 odst. 1 písm. g) a i)

Změna je důsledkem implementace vyhlášky Ministerstva financí č. 367/2015 Sb.

Novelizací vyhlášky č. 367/2015 Sb., o zásadách a lhůtách finančního vypořádání vztahů se státním rozpočtem, státními finančními aktivy a Národním fondem, bylo pro projekty výzkumu a vývoje zavedeno pravidlo umožňující finančně vypořádat dotaci ze státního rozpočtu podle stavu k 31. prosinci roku, v němž bylo ukončeno financování projektu z prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu.

Je třeba umožnit, aby termíny uvolnění podpory mohly být ve smlouvě nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory podmíněny splněním finančních milníků a nemusely být vázány na kalendářní lhůty.

K bodu 20 (§ 9 odst. 1 písm. l)

Upřesňuje se text vložení slova „finančního“ (vypořádání) pro dosažení přesnější formulace.

K bodu 21 (§ 9 odst. 5)

Změna se provádí za účelem zajištění souladu s rozpočtovými pravidly a pro dosažení jednoznačnosti formulace.

K bodu 22 (§ 9 odst. 6 úvodní část)

Formulační úprava úvodní části odstavce 6 se provádí za účelem zajištění souladu s rozpočtovými pravidly a pro dosažení jednoznačnosti formulace.

K bodu 23 (§ 9 odst. 6 písm. a)

Úprava odstavce 6 písm. a) souvisí se změnami v § 7 odst. 7.

K bodu 24 (§ 10 odst. 1)

Úprava ve druhé větě nemění žádnou ze stanovených lhůt, ale umožňuje větší flexibilitu při čerpání výdajů. Úprava koresponduje s implementací vyhlášky Ministerstva financí č. 367/2015 Sb. Je třeba umožnit, aby termíny uvolnění podpory mohly být ve smlouvě nebo rozhodnutí o poskytnutí podpory podmíněny splněním finančních milníků a nemusely být vázány na kalendářní lhůty.

K bodu 25 (§ 30 odst. 2 písm. b)

Se stále širším zapojováním českých výzkumných týmů do projektů mezinárodní spolupráce a aktivit podporovaných ze zahraničních zdrojů, včetně zdrojů Evropské unie, se negativně projevuje deficit informací o těchto žádoucích aktivitách výzkumných organizací. Informační zdroje zahraničních agentur nejsou volně dostupné, navíc mají často strukturu vyhovující dané aktivitě, avšak poskytující nedostatečné informace. V Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací takové informace chybí, vyjma případů, kdy je na daný projekt poskytnuta institucionální

podpora podle § 3 odst. 3 písm. b) bod 3 zákona č. 130/2002 Sb. jako finanční podíl z prostředků České republiky na podporu projektů mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích, pokud je tento finanční podíl možno hradit z veřejných prostředků a pokud jsou projekty podporovány z rozpočtu jiných států nebo z rozpočtu Evropské unie nebo z prostředků mezinárodních organizací (nově i z prostředků ERIC).

Přítom úspěch při získávání zahraničních finančních zdrojů je významnou charakteristikou výzkumné organizace, která je zajímavá jak pro veřejnost, tak pro správu výzkumu, vývoje a inovací (hodnocení výzkumných organizací). Výsledky výzkumu, vývoje a inovací, které byly díky zahraniční podpoře vytvořeny, může výzkumná organizace do Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací odevzdávat již od roku 2009. Samotné informace o projektu, výši finančního zdroje a zahraničním poskytovateli však nikoli. Navrhuje se tuto možnost doplnit a sadu informací, které jsou díky Informačnímu systému výzkumu, vývoje a inovací zpřístupňovány odborné i laické veřejnosti, tak rozšířit. Podstatná část legislativní úpravy pak bude řešena v prováděcím předpise, tj. nařízení vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Velká výzkumná infrastruktura je v § 2 odst. 2 písm. d) zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů, definována jako „výzkumná infrastruktura⁵, která je výzkumným zařízením nezbytným pro ucelenou výzkumnou a vývojovou činnost s vysokou finanční a technologickou náročností, která je schvalována vládou a zřizována pro využití též dalšími výzkumnými organizacemi.“

Předmětem dotačního titulu velkých výzkumných infrastruktur je úhrada nákladů souvisejících s provozováním velkých výzkumných infrastruktur, jejich dalším rozvojem a poskytováním jejich experimentálních kapacit jejich uživatelské komunitě v režimu otevřeného přístupu. Rozpočtovým nákladem způsobilým k úhradě z dotačního titulu velkých výzkumných infrastruktur tedy nejsou náklady na provádění vlastního výzkumu, vývoje a inovací ze strany jejich uživatelů.

Jelikož jsou výsledky výzkumu, vývoje a inovací dosažené uživateli velkých výzkumných infrastruktur jedním z hlavních monitorovacích a hodnotících indikátorů velkých výzkumných infrastruktur, avšak nejsou v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací přiřazovány k „mateřským“ projektům účelové podpory velkých výzkumných infrastruktur, je potřebné tuto situaci změnit. V rovině praktické implementace jde o přiřazování konkrétních výsledků výzkumu,

⁵ „Výzkumnou infrastrukturou“ se rozumí zařízení, zdroje a související služby, které vědecká obec využívá k provádění výzkumu v příslušných oborech, zahrnující vědecké vybavení a výzkumný materiál, zdroje založené na znalostech, například sbírky, archivy a strukturované vědecké informace, infrastruktury informačních a komunikačních technologií, například sítě GRID, počítačové a programové vybavení, komunikační prostředky, jakož i veškeré další prvky jedinečné povahy, které jsou nezbytné k provádění výzkumu. Tyto infrastruktury se mohou nacházet na jednom místě nebo mohou být „rozmístěné“ v rámci sítě (organizovaná síť zdrojů) v souladu s čl. 2 písm. a) Nařízení Rady (ES) č. 723/2009 ze dne 25. června 2009 o právním rámci Společenství pro konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC). Článek 2 bod 91 Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem.

vývoje a inovací, jak jsou definovány a evidovány v rámci Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací, ke konkrétním projektům (označeným identifikačním kódem) účelové podpory velkých výzkumných infrastruktur, za využití kterých jich bylo v rámci režimu otevřeného přístupu dosaženo.

Část legislativní úpravy bude muset být v návaznosti řešena v prováděcím předpise, tzn. v nařízení vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

K bodu 26 (§ 31 odst. 3 a 6)

V souvislosti s novým ustanovením § 30 odst. 2 písm. b) bod 2 se doplňuje do výčtu povinností předávat informace o projektech výzkumných organizací podporovaných ze zahraničních zdrojů. Jak bylo již dříve uvedeno, tyto informace v Informačním systému výzkumu, vývoje a inovací zcela chybí.

K bodu 27 (§ 31 odst. 8)

Po zavedení rozhraní pro poskytovatele Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací provozovatel informačního systému neoznamuje poskytovatelům skutečnost o zařazení údajů do informačního systému v uvedených lhůtách, ale rozhraní pro poskytovatele po on-line dodávce vygeneruje průvodku dodávky do informačního systému. Generování průvodky se považuje za okamžité oznámení skutečnosti poskytovateli. V tomto smyslu se upravuje text odstavce 8.

K bodům 28 až 31 (§ 32)

V odstavci 1 se napravuje technická chyba doplněním slova „poskytovatele“, neboť tzv. CEP informací o poskytovateli účelové podpory obsahuje. Administrativní zátěž se touto úpravou nezvyšuje.

Úprava odstavce 2 písm. a) bod 2 souvisí se změnami v § 7 odst. 7 a § 3 odst. 3 písm. a).

V písmeni b) se mění odkaz v souvislosti s přečíslováním v § 2 odst. 2 v důsledku vložení nového písmene e).

Nový odstavec 4 upravuje situaci, kdy velkou výzkumnou infrastrukturu využije na principu otevřeného přístupu osoba z jiné než hostitelské instituce. Nyní není evidováno, že určitého výsledku bylo dosaženo s využitím velké výzkumné infrastruktury, takže informace RIV jsou v tomto ohledu značně nepřesné. V důkazní nouzi jsou jak příjemci účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu, tak poskytovatel této podpory. Proto se navrhuje zavést tuto evidenci a uložit příslušné povinnosti jak příjemci účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu, tak uživateli tohoto zařízení.

Zvláštním případem jsou případy, ve kterých uživatelem velké výzkumné infrastruktury je občan třetí země, který nemá vůči České republice žádnou informační povinnost. Proto se stanovuje, že v tomto případě musí splnit informační povinnost příjemce účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu.

Tímto ustanovením se zajistí přehled o účelnosti účelové podpory na velkou výzkumnou infrastrukturu.

K bodu 32 (§ 33 odst. 3)

Ustanovení § 33 odst. 3 je ryze formální a po věcné stránce nadbytečné. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy předkládá informace o stavu mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji, které je gestorem v souladu s § 7 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb. a § 33 odst. 2 zákona č. 130/2002 Sb., každoročně Radě pro výzkum, vývoj a inovace jako součást podkladů pro přípravu návrhu výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, vývoj a inovace a jeho střednědobého výhledu. Tento je následně po projednání Radou pro výzkum, vývoj a inovace předložen vládě ČR ke schválení, včetně rozpočtových alokací na podporu mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji. Nad rámec toho Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zpracovává rovněž strategické dokumenty týkající se mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji. V uplynulém období byla tato agenda ošetřena Mezirezortní koncepcí mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji ČR do roku 2015, schválenou usnesením vlády ČR ze dne 9. července 2008 č. 852. Ve stávajícím období je daná agenda poté zabezpečena Akčním plánem mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji a internacionalizace prostředí výzkumu a vývoje v ČR na léta 2017-2020, který byl schválen usnesením vlády ze dne 19. prosince 2016 č. 1179.

I když bude toto ustanovení zrušeno, zůstává Radě možnost si vyžádat potřebné informace v rámci běžného pracovního styku nebo na základě jiných ustanovení zákona, např. § 35 odst. 2 písm. a), b), g), i), k) nebo l) zákona.

K bodům 33 až 35 (§ 35 odst. 2 písm. c) a d) a odst. 7 písm. b)

Jedná se o legislativně technické úpravy, které zohledňují změnu § 7 odst. 7.

K bodu 36 (§ 39)

Změna zmocňovacího ustanovení se provádí v souvislosti s vložením nového odstavce 4 do § 32.

K bodu 37 (§ 40 odst. 2)

Tento odstavec se doplňuje z důvodu zakotvení ochrany citlivých informací o postupech, záměrech a dosažených schopnostech zpravodajských služeb, které mohou vyplývat z projektů výzkumu a vývoje realizovaných zpravodajskými službami a mohou znamenat významné riziko pro zajištění bezpečnosti České republiky.

K čl. II (Přechodná ustanovení)

Přechodná ustanovení souvisí s navrženou úpravou ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) zákona. Předmětnou úpravou dojde ke změně okruhu poskytovatelů institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace. V důsledku nové právní úpravy tak někteří poskytovatelé přestanou být příslušnými k poskytnutí podpory příjemcům, pro něž za účinnosti dřívější právní úpravy vydali rozhodnutí o poskytnutí podpory. Rozhodnutí o poskytnutí podpory jsou v těchto případech vydávána na pětiletá období, která budou trvat i po účinnosti nové právní úpravy. Přechodná ustanovení jsou navržena za účelem zachování příslušnosti poskytovatelů k poskytování

podpory, o níž rozhodli před účinností nové právní úpravy. Poskytovatelé příslušní dle nové právní úpravy vydají rozhodnutí o poskytnutí institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace až po skončení období, na něž byla vydána rozhodnutí o poskytnutí podpory dle původní právní úpravy.

K čl. III (Účinnost)

Návrhem zákona jsou mj. navrženy změny týkající se procesu přípravy státního rozpočtu. Z tohoto důvodu je navrženo, aby návrh zákona nabyl účinnosti počátkem kalendářního roku. Novou právní úpravou se tak bude řídit až procedura přípravy rozpočtu realizovaná během roku 2020.

V Praze dne 6. května 2019

Předseda vlády:

Ing. Andrej Babiš v. r.